

DOI: 10.31548/hspedagog13(1).2022.31-40

УДК 347.122:17.021.4:316.485.26

АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У СФЕРІ ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**О. В. ДРАЧУК**, аспірант*Національний університет біоресурсів і природокористування України**E-mail: odrachuk@nubip.edu.ua*

Анотація. У статті здійснено аналіз нормативно-правової бази України із забезпечення захисту населення в умовах воєнного стану. Основна увага зосереджена на Конституції України, а також на Кодексі цивільного захисту України, визначивши його переваги. Здійснено висновок про дублювання Законів України «Про Цивільну оборону України» та «Про правові засади цивільного захисту» щодо термінології. Здійснено спробу поділити становлення цивільного захисту України на три етапи. Вагомим кроком у розвитку системи захисту населення в умовах надзвичайних ситуацій став Закон України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру», яким закріплено організаційні та правові основи захисту громадян України, іноземців, осіб без громадянства, які знаходяться на території України, захисту об'єктів виробничого і соціального призначення навколишнього середовища, від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Доведено, що в умовах сьогодення в Україні нормативно-правовий механізм у сфері цивільного захисту, зокрема, стосовно ризиків виникнення та розвитку надзвичайних ситуацій вимагає вдосконалення. В рамках діючого нормативно-правового механізму захисту населення під час надзвичайних ситуацій відсутні чіткі затверджені інструкції стосовно впровадження положень законодавчих і підзаконних нормативно-правових актів щодо попередження ризиків виникнення та розвитку надзвичайних ситуацій, а також відсутній ефективний механізм стосовно контролю профілактики настання надзвичайних ситуацій.

Ключові слова: захист населення, безпека особистості, нормативно-правове забезпечення, держава, надзвичайні ситуації; воєнний стан

Актуальність (Introduction).

Кардинальні зміни в суспільстві, зумовлені технологічною революцією, зародили нові культурно-економічні тенденції, нове виробництво, нові види соціальних комунікацій. Не залишилися поза впливом фактору розвитку новітніх технологій безпека й оборона. Загальновідомо, що розвиток новітніх технологій і рівень знань про навколишній світ завжди йдуть поруч з війною. Прискорення ж технічного прогресу ставило на службу війні все нові відкриття й винаходи. Постійне збільшення чисельності катастроф, аварій, природних катаклізмів, дорожньо-транспортних пригод тощо, у котрих гине або втрачає здоров'я й працездатність багатолюддя, різко

зростає. Військові дії в нашій країні визначено головною катастрофою ХХІ століття. У цьому ракурсі саме захист безпеки особистості виступає державною, суспільно-політичною справою України. З урахуванням зазначеного «нормативно-правове регулювання забезпечення національної безпеки повинно спиратись на виважену державну політику, спрямовану на захист основ демократії і, відповідно, національно-громадську безпеку» [1]. Як демократична та соціально-правова держава, саме людина визначена Конституцією України найвищою соціальною цінністю. Актуальним сьогодні виступає її «життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і

безпека» [2], що свою чергу вимагає формування нових підходів до захисту прав людини. Отже, проблема безпеки життєдіяльності людини нині особливо актуальна.

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Місце та роль України (XXI ст.) у гібридній війні визначає О. Поліщук; сутність та структуру феномену «гібридна війна» досліджують Є. Магда, М. Тараненко; теоретико-методологічні підходи до дослідження воєнних конфліктів у сучасних глобалізаційних реаліях розкриває Л. Чупрій; війну як провідну форму геоекономічного підкорення свідомості розглядає Г. Задорожний. Більшість публікацій присвячено становищам біженців України в роки війни (О. Бетлій, Л. Жванко, Т. Лазанська, В. Ореховський).

У сучасних умовах тема актуальна й дискусійна, а отже – привертає увагу багатьох науковців.

Мета (Purpose). Мета дослідження полягає в аналізі нормативно-правових актів щодо захисту населення в умовах воєнного стану.

Методи (Methods). Комп'ютерний контент-аналіз нормативно-правових документів у сфері захисту населення в умовах воєнного стану.

Результати (Results). Виникнення катастроф, надзвичайних ситуацій і подій обумовлено: радіаційною, хімічною, гідродинамічною небезпеками, природними загрозами, військовими діями на території держави тощо (табл. 1).

Таблиця 1

Загибель осіб від надзвичайних ситуацій

Надзвичайні ситуації	Кількість осіб у світі (щорічно)	Наслідки
нешасні випадки	270000	загибель майже 2 мільйонів жінок і чоловіків, 12 тисяч дітей
професійні захворювання	160000	
Україна		
виробничий травматизм вищий в декілька разів від економічно розвинених країн		
рівень загиблих на виробництві – 2 місце в світі		
отруєння, дорожньо-транспортні пригоди, аварії, травмування у побуті		загибель 190 осіб, з яких: 140 осіб працездатного віку та 5 дітей віком до 14 років

Техногенною катастрофою (згубна за своїми наслідками для здоров'я та життя людей, навколишнього середовища), якого ще не знало людство, стала аварія на Чорнобильській АЕС (26.04.1996 р.). Води, ґрунти, рослини, дороги території України, Білорусії, Росії були забруднені радіоактивним викидом. І нині не вщухає людський біль, а також проблеми, пов'язані з Чорнобильською трагедією.

Збройний конфлікт, де Росія жорстоко і цинічно вторглася на

територію України, розпочавши повномасштабну війну (24.02.2022 р.), у повній мірі відноситься до надзвичайних ситуацій воєнного характеру. Безперечно, що в таких складних умовах зростає значення такої складової безпекової функції країни як цивільний захист у частині інформування населення щодо реагування на надзвичайні ситуації військового характеру.

Вбите мирне населення, зруйновані житлові будинки, об'єкти критично важливої інфраструктури, – це

відображення того, як військові дії загрожують самій безпеці існування людства в сучасному світі.

Враховуючи вищезазначене необхідно удосконалювати нормативно-правову базу України із забезпечення захисту населення в умовах надзвичайних ситуацій.

Історія вітчизняного захисту населення в умовах надзвичайних ситуацій бере свій початок від 1991 р., коли Україна набула статусу самостійної, незалежної держави. Стаття 3 *Конституції України* визначає «людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку – найвищою соціальною цінністю» [2]. Згідно даного Закону «кожен громадянин має право на захист свого життя і здоров'я від наслідків аварій, катастроф, стихійного лиха, використання зброї та на вимогу гарантованого забезпечення реалізації цього права від органів виконавчої влади, керівників підприємств, організацій, установ незалежно від форм власності й підпорядкування» [2]. Держава, виступаючи в якості гаранта цього права повинна створювати й розвивати єдину загальнодержавну систему цивільного захисту, котрий включає захист населення і територій від надзвичайних ситуацій.

Вагомим кроком у розвитку системи захисту населення в умовах надзвичайних ситуацій стає ухвалення Закону України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» (2000 р.) [3], яким закріплено організаційні та правові основи захисту громадян України, іноземців, осіб без громадянства, які знаходяться на території України, захисту об'єктів виробничого і соціального призначення навколишнього середовища, від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

Завершує на законодавчому рівні *перший етап процесу становлення цивільного захисту України* статус

Єдиної державної системи «запобігання надзвичайним ситуаціям техногенного та природного характеру і реагування на них» [4, с. 28].

Другим етапом розвитку цивільного захисту України (2003 р.) вважається підписання Президентом України Указу «Про заходи щодо удосконалення системи державного управління у сфері пожежної безпеки, захисту населення і територій від наслідків надзвичайних ситуацій» [5], а також ухвалення «Державної програми перетворення військ цивільної оборони України, органів і підрозділів державної пожежної охорони на оперативно-рятувальну службу цивільного захисту» з покладенням на неї завдань з реагування на усі види загроз [5]. Це – найбільш комплексні зміни у сфері цивільного захисту.

Правові та організаційні засади у галузі «цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного, природного та військового характеру, повноваження органів виконавчої та інших органів управління, порядок формування і застосування сил, їх комплектування, проходження служби, а також гарантії соціального і правового захисту особового складу органів та підрозділів цивільного захисту» [6] закріплено Законом України «Про правові засади цивільного захисту» (2004 р.) [6].

До ключових завдань цивільного захисту віднесено: «розвиток вітчизняної економіки у напрямках, які виключають можливість появи надзвичайних ситуацій; збір й аналіз інформації про надзвичайні ситуації; прогнозування та оцінка соціально-економічних наслідків надзвичайних ситуацій, прогнозування потреби в силах і засобах, потрібних для запобігання їм та ліквідації їх; нагляд і контроль у сфері цивільного захисту; розробка і виконання нормативно-правових актів, додержання норм і стандартів у галузі цивільного захисту; розробка і реалізація запобіжних

заходів у галузі цивільного захисту; формування, збереження і раціональне використання матеріальних ресурсів, необхідних для запобігання надзвичайним ситуаціям; розробка та впровадження науково-технічних програм, направлених на запобігання надзвичайним ситуаціям; оперативне оповіщення населення про появу або загрозу виникнення надзвичайної ситуації, своєчасне та достовірне інформування про обстановку, яка має місце, і вжиті заходи з метою запобігання надзвичайним ситуаціям; організація захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, надання невідкладної допомоги потерпілим; здійснення невідкладних робіт із ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та організація життєзабезпечення постраждалого населення; забезпечення постійної готовності сил і засобів цивільного

захисту до запобігання надзвичайним ситуаціям та ліквідації їх наслідків; надання із застосуванням засобів цивільного захисту оперативної допомоги населенню у випадку виникнення загрозливих ситуацій; навчання населення способів захисту у випадку виникнення надзвичайних, несприятливих ситуацій та організація тренувань; міжнародна співпраця у сфері цивільного захисту» [4, с. 30].

Структура Єдиної державної системи цивільного захисту населення і територій, створену Законом, включає центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування і створювані ними функціональні та територіальні підсистеми єдиної системи цивільного захисту. Саме їх уповноважено на реалізацію державної політики у галузі цивільного захисту (рис. 1).

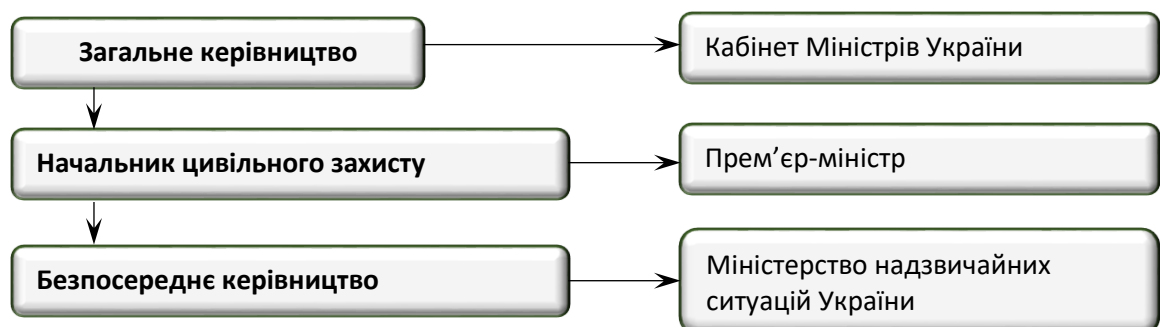

Рис. 1. Керівництво Єдиною державною системою цивільного захисту населення і територій [4, с. 30].

Склад сил цивільного захисту відображено на рисунку 2.

Третій етап розвитку системи цивільного захисту в Україні почався з рішення Ради національної безпеки і оборони України (2008 р.) про оголошення неадекватним стан

системи цивільного захисту нинішнім реаліям, а діяльність органів державної влади у зазначеній сфері недостатньою. В той же час, знадобилося ще п'ять років, аби на законодавчому рівні сформувалась оновлена

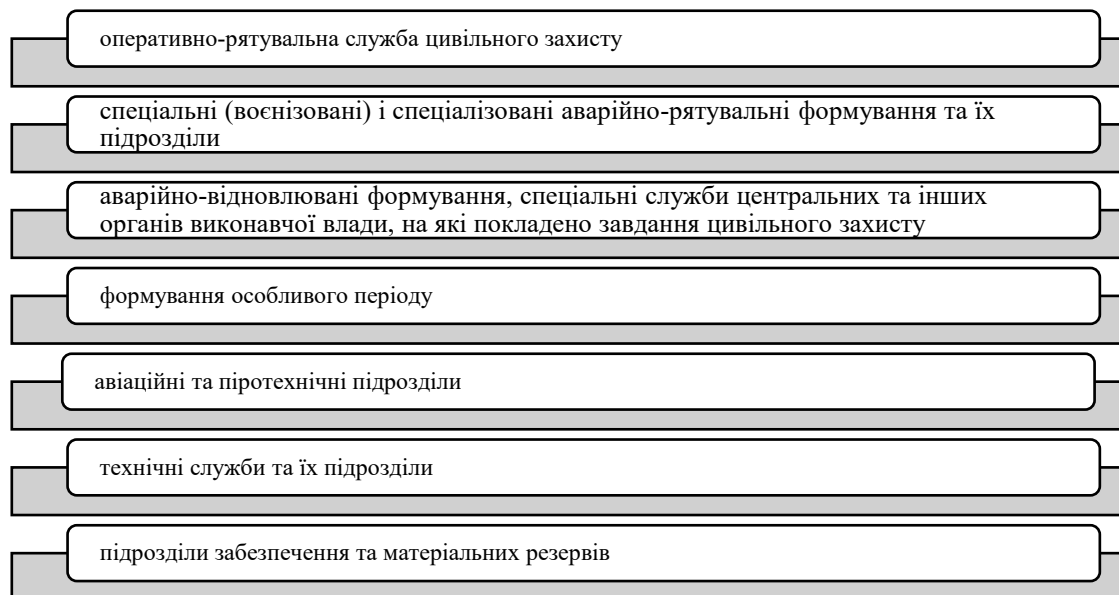

Рис. 2. Склад сил цивільного захисту населення і територій

система цивільного захисту, хоча протягом цього часу були спроби наведення порядку у сфері управління цивільним захистом, зокрема, з упорядкування функцій і повноважень органів управління територіальних підсистем Єдиної державної системи цивільного захисту та зростання рівня захищеності населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру а також пожеж. Було ухвалено ряд державних програм з-поміж яких: «Загальнодержавна цільова програма розвитку цивільного захисту на 2009 – 2013 роки» [7]; «Державна цільова соціальна програма забезпечення пожежної безпеки на 2012 – 2015 роки» [8].

На превеликий жаль, дуже багато заходів цих програм залишилися невиконаними через неналежне (недостатнє) фінансування. У кінцевому результаті відсутні значні зміни, які б наблизили систему цивільного захисту України до схожих систем європейських держав.

Прийнятий Верховною Радою України Кодекс цивільного захисту України (02.10.2012 р.), повинен був забезпечити належне функціонування всієї системи цивільного захисту в Україні, усунути недоліки та дублювання законодавства, відокремити повноваження і функції

центральної і місцевих органів виконавчої влади, суб'єктів господарювання, визначити у єдиному законодавчому акті засади державної політики у галузі цивільного захисту [9].

Прийнятий Кодекс забезпечив низку переваг:

- «кодифікація законодавства, яке регламентовано надзвичайні ситуації;
- уніфікація термінологічної бази законодавчих актів щодо цивільного захисту;
- усунення дублюючих управлінських функцій органів публічної влади відносно нормативно-правового забезпечення стосовно державного управління надзвичайними ситуаціями, зокрема, їх профілактики» [9].

Зауважимо, що правові норми у зазначеній сфері до ухвалення Кодексу регулювали близько десяти законів України, серед яких: «Про правові засади цивільного захисту», «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру», «Про пожежну безпеку», «Про аварійно-рятувальні служби», «Про війська Цивільної оборони України», «Про Цивільну оборону», «Про загальну структуру і чисельність військ Цивільної оборони». При цьому частина цих законів втратила актуальність та потребувала

скасування. Так, Закон України «Про Цивільну оборону України» та Закон України «Про правові засади цивільного захисту» дублювали одне одного щодо термінології.

Отже, метою прийняття Кодексу було усунення суперечностей та дублювання законодавства, відокремлення повноважень і функцій центральних і місцевих органів виконавчої влади, суб'єктів господарювання, а також формування у єдиному законодавчому акті основ державної політики у сфері цивільного захисту.

Вважаємо важливим нормативно-правовим актом у сфері захисту населення в умовах надзвичайних ситуацій воєнного характеру Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки», який окреслює організаційно-правові, соціально-економічні аспекти діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної небезпеки, які мають місце під час воєнних дій. Зазначений закон направлений на захист життя і здоров'я людей та природного навколишнього середовища від шкідливого впливу аварій на критичних об'єктах [10].

Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» визначає основні заходи захисту населення від інфекційних хвороб, що є особливо актуальним в ході збройного конфлікту [11]. Ми вже стали свідками того, як мирне населення, яке опинилося сьогодні в окупованих українських містах вимушене жити в тотальних умовах антисанітарії та нестачі чистої питної води. А все це загрожує спалаху інфекційних хвороб.

Закон України «Про зону надзвичайної екологічної ситуації» є важливим з точки зору організаційно-правових, соціально-економічних аспектів діяльності у зоні надзвичайно екологічної ситуації. Наразі окремі території внаслідок масштабного військового вторгнення стають зонами надзвичайної екологічної ситуації, де

місцеве населення потребує негайної допомоги держави [12].

Закони України «Про правовий режим воєнного стану» та «Про правовий режим надзвичайного стану» визначають зміст правового режиму воєнного та надзвичайного стану, порядок його введення та скасування, правові основи роботи органів державної влади, військового командування, військових адміністрацій, органів місцевої влади, підприємств, установ та організацій в цих умовах, особливості дотримання прав і свобод людини і громадянина в цей особливий період [13; 14].

Стратегія реформування системи Державної служби України з надзвичайних ситуацій (розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 січня 2017 р. № 61-р) закріпила відсутність можливості в повній мірі здійснювати покладені на неї завдання щодо «реалізації державної політики у сфері цивільного захисту, забезпечення необхідного рівня безпеки життєдіяльності населення, його захисту від надзвичайних ситуацій, пожеж та інших небезпечних подій» [15]. У зв'язку з децентралізацією влади Стратегією передбачено передавання відповідних повноважень стосовно організації та забезпечення пожежогасіння, а також реагування на надзвичайні ситуації від державних органів до органів місцевого самоврядування. В той же час, метою Стратегії є зростання спроможності ДСНС щодо забезпечення реалізації у взаємодії з іншими складовими сектору безпеки і оборони завдань з протидії загрозам національній безпеці у сфері цивільного захисту.

Вважаємо, що першочергово повинна бути вдосконалена структура, функції, завдання єдиної державної системи цивільного захисту України шляхом оптимізації її системи управління. Виокремимо стратегічні завдання, котрі заплановано реалізувати:

- «оптимізація організаційної структури ДСНС на центральному, регіональному, територіальному та об'єктовому рівнях, удосконалення єдиної державної системи цивільного захисту з урахуванням реформування системи ДСНС, місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні;

- виокремлення повноважень у галузі цивільного для уникнення їх дублювання на регіональному і місцевому рівнях між органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування з урахуванням реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні;

- уточнення зон відповідальності стосовно реагування на надзвичайні ситуації державних пожежно-рятувальних підрозділів ДСНС на території регіону, підвищення їх можливостей стосовно реагування на можливі надзвичайні ситуації;

- технічне переоснащення сучасною технікою, аварійно-рятувальними засобами та спеціальним обладнанням сил цивільного захисту, які належать до системи ДСНС;

- удосконалення механізму взаємодії з іншими структурами забезпечення національної безпеки через подальший розвиток державного центру формування в надзвичайних ситуаціях ДСНС, утворення відповідних регіональних центрів та налагодження їх взаємодії з Головним ситуаційним центром України та іншими ситуаційними центрами складових сектору безпеки і оборони» [15].

Вказані завдання заплановано в аспекті проведення загальнодержавної адміністративної реформи, яка передбачає вдосконалення державного загалом та надання відповідної частини повноважень, функцій та завдань місцевим органам виконавчої влади. Цілком зрозуміло, що такі кроки зі сторони керівництва держави внесуть вагомий корективи до стратегічного

управління державою на всіх рівнях, включно й до механізму управління персоналом органів державної влади.

Відзначимо *відсутність* в рамках діючого нормативно-правового механізму державного управління ризиками надзвичайних ситуацій:

- детальних затверджених інструкцій стосовно реалізації положень законодавчих і підзаконних нормативно-правових актів щодо попередження вказаних ризиків;

- ефективного механізму щодо контролю профілактики виникнення надзвичайних ситуацій.

У даному контексті потрібно відмітити, що нині відсутнє й чітке розмежування повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування стосовно реалізації такого контролю.

Відповідно, в сьогоденні умовах в Україні нормативно-правовий механізм у сфері цивільного захисту, зокрема, стосовно ризиків виникнення та розвитку надзвичайних ситуацій, вимагає вдосконалення за такими напрямками:

- «державна політика у сфері цивільного захисту щодо забезпечення функціонування державної системи з профілактики і реагування у випадку виникнення та розвитку надзвичайних ситуацій;

- забезпечення безпеки громадськості та довкілля, профілактика виникнення та розвитку надзвичайних ситуацій;

- зростання рівня стійкості функціонування економічних об'єктів у випадках виникнення та розвитку надзвичайних ситуацій;

- забезпечення профілактики надзвичайних ситуацій та ліквідація їх наслідків з матеріально-технічної й фінансової точки зору;

- забезпечення державного нагляду і контролю за впровадженням заходів стосовно підтримки безпеки громадськості від випадків виникнення

та розвитку надзвичайних ситуацій» [16, с. 93].

Проте нагальною проблемою сьогодення залишається значна розгалуженість норм, визначених у законодавчих і підзаконних нормативних актах щодо управління ризиками появи надзвичайних ситуацій. До того ж, нормативно-правовий механізм у сфері цивільного захисту, зокрема, ризиків виникнення надзвичайних ситуацій, не відповідає світовим стандартам [16, с. 90].

Висновки і перспективи (Discussion). Таким чином, в рамках діючого нормативно-правового механізму захисту населення під час надзвичайних ситуацій відсутні чіткі затверджені інструкції стосовно впровадження положень законодавчих і підзаконних нормативно-правових актів щодо попередження цих ризиків, а також відсутній ефективний механізм стосовно контролю профілактики настання надзвичайних ситуацій.

Тож, вважаємо за необхідне прийняття документу на рівні закону, який би окреслив порядок захисту населення в разі настання надзвичайних ситуацій, особливо воєнного характеру, особливості взаємодії військових адміністрацій з органами місцевого самоврядування та власне, населенням.

Список використаних джерел

1. Поняття та принципи нормативно-правового регулювання забезпечення національної безпеки. Студопедія [сайт]. URL: https://studopedia.com.ua/1_27579_ponyatya-ta-printsipi-normativno-pravovogo-regulyuvannya-zabezpechennya-natsionalnoi-bezpeki.html (дата звернення 02.05.2022 р.).
2. Конституція України. Закон України від 21 лютого 2014 року N 742-VII. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>
3. Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

Закон України. Відомості Верховної Ради України, 2000, № 40, ст. 337. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1809-14#Text>

4. Подскальна О.А. Генезис державного управління у сфері цивільного захисту в роки незалежності України. *Аспекти публічного управління*. 2016. № 35-36(9-10). С. 25-33.

5. Про заходи щодо вдосконалення державного управління у сфері пожежної безпеки, захисту населення і територій від наслідків надзвичайних ситуацій. Указ Президента України від 27 січня 2003 року № 47/2003. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2003#Text>

6. Про правові засади цивільного захисту. Закон України. Відомості Верховної Ради України, 2004, № 39, ст. 488. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1859-15#Text>.

7. Про затвердження Державної цільової соціальної програми розвитку цивільного захисту на 2009-2013 роки. Постанова Кабінету Міністрів України від 25 лютого 2009 р. N 156. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-2009-%D0%BF#Text>

8. Про затвердження Державної цільової соціальної програми забезпечення пожежної безпеки на 2012-2015 роки. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 червня 2012 р. № 590. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/590-2012-%D0%BF#Text>

9. Кодекс цивільного захисту від 02.10.2012 № 5403-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>

10. Про об'єкти підвищеної небезпеки. Закон України від 18.01.2001 № 2245-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-14>

11. Про захист населення від інфекційних хвороб. Закон України від 06.04.2000 № 1645-III в редакції 04.10.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1645-14>

12. Про зону надзвичайної екологічної ситуації. Закон України від 13.07.2000 № 1908-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1908-14>

13. Про правовий режим воєнного стану. Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>

14. Про правовий режим надзвичайного стану. Закон України від 16.03.2000 № 1550-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14>

15. Стратегія реформування системи Державної служби України з надзвичайних ситуацій: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 січня 2017 р. № 61-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/61-2017-%D1%80>

16. Федорчак В.В. Шляхи вдосконалення нормативно-правового механізму державного управління ризиками виникнення надзвичайних ситуацій в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 5. С. 90-98.

References

1. Poniattia ta pryntsypy normatyvno-pravovoho rehulivannia zabezpechennia natsionalnoi bezpeky. Studopedyla [sait]. URL: https://studopedia.com.ua/1_27579_ponyatya-ta-printsipy-normativno-pravovogo-regulyuvannya-zabezpechennya-natsionalnoi-bezpeki.html (Application 02.05.2022 p.).

2. Konstytutsiia Ukrainy. Zakon Ukrainy vid 21 liutoho 2014 roku N 742-VII. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>

3. Pro zakhyst naselennia i terytorii vid nadzvychainykh sytuatsii tekhnohennoho ta pryrodnoho kharakteru. Zakon Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 2000, № 40, st. 337. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1809-14#Text>

4. Podskalna O.A. Henezys derzhavnoho upravlinnia u sferi tsyvilnoho zakhystu v roky nezalezhnosti Ukrainy.

Aspekty publichnoho upravlinnia. 2016. № 35-36(9-10). S. 25-33.

5. Pro zakhody shchodo vdoskonalennia derzhavnoho upravlinnia u sferi pozhezhnoi bezpeky, zakhystu naselennia i terytorii vid naslidkiv nadzvychainykh sytuatsii. Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 27 sichnia 2003 roku № 47/2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2003#Text>

6. Pro pravovi zasady tsyvilnoho zakhystu. Zakon Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 2004, № 39, st. 488. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1859-15#Text>.

7. Pro zatverdzhennia Derzhavnoi tsilovoi sotsialnoi prohramy rozvytku tsyvilnoho zakhystu na 2009-2013 roky. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 25 liutoho 2009 r. N 156. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-2009-%D0%BF#Text>

8. Pro zatverdzhennia Derzhavnoi tsilovoi sotsialnoi prohramy zabezpechennia pozhezhnoi bezpeky na 2012-2015 roky. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 27 chervnia 2012 r. № 590. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/590-2012-%D0%BF#Text>

9. Kodeks tsyvilnoho zakhystu vid 02.10.2012 № 5403-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>

10. Pro obiekty pidvyshchenoi nebezpeky. Zakon Ukrainy vid 18.01.2001 № 2245-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-14>

11. Pro zakhyst naselennia vid infektsiinykh khvorob. Zakon Ukrainy vid 06.04.2000 № 1645-III v redaktsii 04.10.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1645-14>

12. Pro zonu nadzvychainoi ekolohichnoi sytuatsii. Zakon Ukrainy vid 13.07.2000 № 1908-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1908-14>

13. Pro pravovyi rezhym voiennoho stanu. Zakon Ukrainy vid 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>

14. Pro pravovyi rezhym nadzvychainoho stanu. Zakon Ukrainy vid 16.03.2000 № 1550-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14>

15. Stratehiia reformuvannia systemy Derzhavnoi sluzhby Ukrainy z

nadzvychainykh sytuatsii: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 25 sichnia 2017 r. № 61-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/61-2017-%D1%80>

16. Fedorchak V.V. Shliakhy vdoskonalennia normatyvno-pravovoho mekhanizmu derzhavnoho upravlinnia ryzykamy vynykennia nadzvychainykh sytuatsii v Ukraini. Investytsii: praktyka ta dosvid. 2018. № 5. S. 90-98.

ANALYSIS OF REGULATORY AND LEGAL SUPPORT IN THE SPHERE OF POPULATION PROTECTION UNDER MILITARY STATE

O. V. Drachuk

Abstract. *The article analyzes the regulatory framework of Ukraine to ensure the protection of the population under martial law. The main attention is focused on the Constitution of Ukraine, as well as the Code of Civil Protection of Ukraine, defining its advantages. The conclusion is made about the duplication of the Laws of Ukraine "On the Civil Defense of Ukraine" and "On the Legal Basis for Civil Protection" in terms of terminology. An attempt was made to divide the formation of civil protection of Ukraine into three stages. An important step in the development of the system of protection of the population in emergency situations was the Law of Ukraine "On the Protection of the Population and Territories from Emergencies of a Man-made and Natural Character", which fixed the organizational and legal foundations for the protection of citizens of Ukraine, foreigners, stateless persons located on the territory of Ukraine. protection of industrial and socaial facilities of the environment, from man-made and natural emergencies It is proved that in today's conditions in Ukraine, the regulatory and legal mechanism in the field of civil protection, in particular, regarding the risks of occurrence and development of emergency situations, needs to be improved. Within the framework of the current regulatory and legal mechanism for protecting the population during emergencies, there are no clear approved instructions for the implementation of the provisions of legislative and subordinate regulations to prevent the risks of occurrence and development of emergencies, and there is also no effective mechanism for monitoring the prevention of emergencies.*

Key words: *protection of the population, personal security, legal support, state, emergency situations; military status*